

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjenišvo Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Vredniti in upravitelj: Ljubljana, Priljubljanska ulica 6/1 Rokopisov ne vračamo. Nepriljubljanski plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. šif. 11.197. Telefon 5113

Čuvajmo narodovo zdravje!

V javnosti je bila objavljena prošle dni številka preko katere ne moremo iti tudi mi, narodovi učitelji, ne da bi se posebe bavili z njo in vprašanjem, ki ga zadeva.

Protituberkulozna liga je namreč ugotovila, da boleha v Dravski banovini 70.000 oseb, t. j. edinic naroda za tuberkulozo, od tega 20.000 za odprto tuberkulozo, umrje pa letno 3000 oseb za to boleznijo.

To so številke, ki kličejo vse sloje k delu, in ni šola in ne učitelstvo zadnje, če ne za zdravniški prvo, ki je poklicano, da se bavi s tem vprašanjem. Beseda šolska higijena, higijena pouka in problemi narodovega zdravja bodo morali tudi med vprašanji šolstva in učitelstva dobiti svoje mesto bolj med prvimi vprašanji aktualnih razprav. Prepričani smo, da bodo gg. zdravniki, osobito ko se izvede v polnem obsegu predvidena organizacija šolsko-zdravniške službe in šolskih poliklinik, pozdravljali stremenje in vzpodbudo, ki jo bo učitelstvo samo podvzelo v tem pogledu.

Saj je šola oni temelj, ki stori lahko največ v tem pogledu, saj je šolska doba najvažnejši čas, ko je treba očuvati mladino — bodoči narod — pred kalni te boleznijo. Pa ne samo v šoli in ne samo med mladino, učitelstvu je dana široka možnost, da zatira krali in podlago te boleznijo tudi zunaj šole, v domovih samih in tudi med posameznimi poklici.

Statistika izkazuje, da je lani v Dravski banovini od obolenj na tuberkulozo pripadalo: 50 odst. tovarniškim delavcem, 803 odst. uradnikom, 657 odst. krojačem, 638 odst. mizarjem, 602 odst. zidarjem, 566 odst. ključavničarjem, 511 odst. služkinjam, 495 odst. čevljarjem, 201 odst. črkostavcem in prodajalcem, 182 odst. knjižgovezom, 055 odst. fotografom, 055 kamnosekom, 036 odst. pekom.

To nam kaže, katerim otrokom je treba posvečati tudi v šoli svojo pozornost glede zdravstvenih razmer. Predvsem pride tu v poštev proučevanje vprašanj bivanja na slabem, zato hlen in prašnem zraku ter protitež čistega zraka; nadalje vprašanje prehrane, zaradi gospodarskih razmer često nezadostne in pomanjkljive prehrane; vprašanje pota v šolo ter potrebnega odpočitka — vse to, kar slabi organizem, da opeša glede odpornosti.

Z novimi zakonitimi določili je dana podlaga za pridobivanje sredstev in svrhu od pomoči vsem nedostakom. Predvsem pride tu v poštev naprave, ki jih predvidevajo zakon o zdravstveni zaščiti učencev, pravilnik o šolskih poliklinikah in šolskih zdravnikih, pravilnik o zdravstvenem pregledu učiteljev in učencev, zakon o zatiranju nalezljivih bolezni, pravilnik o zatiranju nalezljivih bolezni v šolah, zakon o zdravstvenih občinah in pravilnik o delovanju zdravstvenih odborov.

Mnogo učiteljev že deluje tudi pri okrajšanih odborih protituberkulozne lige. Tudi ta si je izdelala svoj zdravstveni prosvetni in šolski program, ki ga hoče uveljaviti.

Iz svojega programa glede šole in zdravstvene prosvete objavlja sledeče:

Skrb za mladino do šolske dobe z zadostno hrano in zdravimi stanovanji in zadostno obleko in vestno skrb za šolsko mladino.

Šola obiskuje sedaj vsaj v Ljubljani do 60 odst. slabotnih, rahlih otrok. Zato naj se določi vstop v prvi razred šole z dopolnjenim 7. letom.

Pouk naj se pa začne v prvem in drugem razredu v zimskem času šole ob 9. dopoldne, da se lahko otroci dovolj naspel.

Oskrbeti je treba prehrano revnih šolskih otrok (mleko, kruh, juha) in onih, ki ostanejo čez poldne v šoli (šolska kuhinja).

Enotno naj se organizirajo počitniške kolonije v prvi vrsti v naših gorah. Omogočiti je pa seveda v prvi vrsti treba udeležbo pri teh kolonijah najrevnejšim iz nehiigijeničnih stanovanj in s slabo prehrano.

Obvezni izleti naj se prirejajo vsaj enkrat na teden v okolico.

Omejiti je telovadbo v telovadnicah in jo prenesti na dvorišče. V mestih Ljubljana, Maribor, Celje in v industrijskih krajih (Trbovlje, Hrastnik, Zagorje in Jesenice) naj se napravijo večja igrišča na travnikih. Telovadbo v pred in v šolski dobi naj dosledno prevzame Sokol. Da se bo pa gojila pravilno, je treba, da ima dobre telovadne učitelje, specializirane za telovadbo dece in od države nastavljeni; zdravnike pri Sokolu, ki določajo vrsto telovadbe za vsakega dečka in naraščajnika, vaje zanj predpisuje zdravnik društva, ki pozna natanko vsak defekt organizma.

Odpravi naj se ročno delo deklic kakor dečkov, ker to le ovira razvoj oprisa.

Zdravstveno nadzorstvo nad otroki je treba poveriti šolskemu zdravniku, ki naj ima v stalni evidenci slabotne in bolehe otroke in se mu potem ni treba toliko brigati za zdravo mladino.

Za slabotno, posebno pa za ono s tuberkulozo ogroženo šolsko dečo naj se ustanovi za vso banovino gozdna šola na deželi v čistem zraku. Ta naj bi imela: 4 razrede osnovne šole, pozimi v poslopju samem, v de-

ževnem vremenu v lopah, sicer pa na prostem za vse druge čase, prenosljive stole in pisalne mize, skupna prenočišča za dečo, stanovanja za učitelje in nameščence, obednico, umivalnico in kopalnico ter igrišča.

V splošnem se mora voditi kontrola stanovanj in siromašnih oseb, v prvi vrsti pa onih, kjer se nahaja jetičen član. Pomagati je treba z nasvetom in seveda tudi dejansko za sanacijo stanovanja, za izboljšanje prehrane, s perilom in obleko.

Vrši naj se najstrožja kontrola obratov in brezobzirna sanacija onih tovarn, iz katerih se rekrutira največje število tuberkuloznih.

Potrebna je kontrola krav po živino-zdravnikih in odkup jetičnih krav po državi.

Siromašnim svojcem jetičnih naj se nudi podpora v hrani.

Razkuževanje tuberkuloznih stanovanj je nujno potrebno pri preselitvi ali smrti.

Stalno se morajo nuditi desinfekcijska sredstva sostanovalcem jetičnega. Nalezljivo bolni naj se izolirajo.

Uvedejo naj se posvetovalne stanice za določitev poklica.

Po pravilniku o zdravstvenih občinah so tudi učitelji člani zdravstvenih odborov v občini. Obsežen je delokrog, ki ga imajo ti odbori in tudi naloga učitelstva pri njih je velevažna. Osobito za učitelje se nudi tu obširno polje, ki ga že po svoji naravi lahko celo bolje opravijo od moških.

Sredstva, ki jih nudijo določbe o šolskih zdravnikih in o šolskih poliklinikah, bo treba izrabiti do skrajnosti in tudi določbe zakona o narodnih šolah, ki v gornjo pomoč nala-ga krajevnim šolskim odborom posebne dolžnosti, bo treba izvesti do kraja.

O gori naštetih novih zakonitih določil in o važnosti teh določil pa je najbolje, da razpravljajo sreska učiteljska društva, za kar naj povabijo osobito gg. zdravnike k sodelovanju.

Tudi h gornjim vprašanjem se še povrnemo.

Pevski zbor UJU — Ljubljana na turneji po Jugoslaviji.

Počastitev koncerta po Nj. Vel. kraljici Mariji. — Odlično darilo Nj. Vel. kraljice in g. ministrskega predsednika generala Petra Živkovića zboru. — Poset ministrskega predsednika generala Petra Živkovića, prosvetnega ministra g. Br. Maksimovića in ministra za šume in rude g. Dušana Serneca na koncertu. — Tudi v drugih krajih so koncerti dobro uspeli.

Ni še tako daleč za nami čas, ko je Pevski zbor UJU ponel našo pesem po bratski Češkoslovaški ter tamkaj proslavil naše delo in pokazal, da stremi tudi jugoslovnsko učitelstvo za istim ciljem, kakor češkoslovaško s svojima zboroma praških in moravskih učiteljev. Ta turneja je prinesla našemu zboru laskava priznanja češke in slovaške muzikalne publike, vsemu jugoslovnskemu učitelstvu pa vcepila pomol, da je iz njegove sredine nastal mogočen pevski zbor, ki se je v tako kratkem času povzpelo do tako priznane umetniške višine.

Zbor ni miroval in med tem časom je priredil več koncertov v Dravski banovini in se kočno odločil prirediti turnejo tudi po vseh večjih mestih Jugoslavije. Ta turneja se vrši pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije.

Odhod v Zagreb.

V torek 3. marca se je odpravil zbor na pot in je že isti dan zvečer priredil koncert. Na kolodvoru so pričakovali naše pevce zagrebški stanovski tovariši, zastopniki oblasti in raznih pevskih društev, ki so vsi prav

iskreno pozdravili došle pevce in jim želeli mnogo uspeha. V restavraciji »Lovački rog« je bila gostom prirejani zakuska.

Zagrebski koncert.

O tem koncertu piše g. Adamič, ki se je sam udeležil turneje do Beograda v »Slovenskem Narodu« naslednje:

»V Zagrebu, kjer se je vršil koncert v dvorani Glasbenega zavoda, obisk ni bil baš najugodnejši. Krivda ne zadene niti pevskega zbora, niti programa, pač pa Zagrebčani, kakor tudi mi v Ljubljani čutimo, da se glasbena sezona bliža koncu in vsi prireditelji hite, da se plasirajo svoje koncerte v ta mesec in si zato glasbene prireditve podajajo druga drugi roko. Vsak dan je koncert, približno pa je tu kot pri nas ali v Beogradu vedno ista in ne zmoro niti časovno niti denarno vseh posetov. Ni se torej čuditi, ako Zagreb ni obiskal koncerta učiteljev v tako velikem obsegu, kakor bi bilo to želeli in bi se to ob drugem času najbrž tudi dogodilo. Del zagrebške kritike je koncertno izvajanje in nekaj programa sprejel dokaj hladno in odklonilno. Morda so bili tega nezazpoloženja očenjatelja krivi deloma osebnih razlogi, deloma čisto posebni nazor o moderni naši vokalni muziki. Izjave omenjenih kritikov moramo vzeti kot priznanje ali nepri-znanje posameznice, celotna publika pa je sprejela koncert z izvrstnim razpoloženjem. Ne moremo se dotikati posameznosti, toda ves večer je bil zelo animiran in je bilo kljub slabejšemu obisku živahnega ploskanja, venci in odobravanja silno mnogo, tako, da pevski zbor slovenskih učiteljev tudi v Zagrebu zaznamuje navsezadnje odlično velik uspeh svojega koncerta, prav posebno pa še v moralnem oziru.«

Takoj po končanem koncertu se je zbor odpeljal v Beograd, kamor je prispel v sredo 4. marca ob 8.30.

Beograd pozdravlja učitelje pevce.

Že nekaj dni pred prihodom Učiteljskega pevskega zbora iz Ljubljane so pisali vsi beograjski listi o koncertni turneji zbora. Ob prihodu v Beograd je bilo zbrano na kolodvoru mnogo odličnega beograjskega občinstva, prihiteli so zastopniki oblasti, učitelstvo, šolska mladina, zastopniki pevskih društev itd. Ko je privozil vlak je svirala tudi vojaška godba.

Prvi je pozdravil svoje slovenske tovariše g. Dragoljub Ilić, predsednik beograjskega učiteljskega pevskega zbora »Marinkovića«, ki jim je v prav prisrčnem govoru želel najboljših uspehov na tej turneji.

V imenu ministrstva prosvete je pozdravil zbor g. Strahinja Damjanović, šef odseka za narodno izobraževanje, ki je v svojem govoru izjavil: »Ministrstvo prosvete je vedno budno spremljalo delo našega učitelstva in bo delalo to tudi v bodoče. Naši učitelji so pokazali dobre rezultate pri delu na prosvetnem in kulturnem polju. Tem učiteljem pripadate tudi vi dragi bratje in sestre iz Ljubljane. Pozdravljam vas v imenu ministrstva prosvete in želim, da odnesete iz Beograda najlepše vtise.«

Gospod Đurović je pozdravil naše pevce in pevke v imenu beograjske občine.

LISTEK

„Kmetijska Matica.“

(Književna družba za kmetško ljudstvo.)

Tisk je danes najboljši propagandno sredstvo, a dobra knjiga človekov najboljši prijatelj. To velja za vse sloje in vse kraje, najbolj pa še za naše podeželje, ki ni deležno raznih kulturnih in izobraževalnih ustanov, ki dvigajo nivo izobrazbe in napredka našega meščanstva.

Splošna in posebno še strokovna izobrazba je našemu kmetovalcu tako nujna eksistenčna potreba, da moramo le z veseljem pozdraviti sleherno pozitivno akcijo v tem pravcu. Toda strokovnjaki ne morejo vedno in v vsako vas na deželi, redka posamezna predavanja in še redkejši tečaji nudijo mnogo premalo.

To občutno vrzel izpolnjuje dobra strokovna knjiga. Najidealnejši posredovalec med ljudstvom in knjigo je učitelj, ker pozna na eni strani razmere in potrebe ljudstva, na drugi strani pa dobro knjigo; zato lahko svetuje in priporoča eno in drugo na obeh straneh. Zato so krajini šolski odbori v svojo lastno škodo včasih zelo skopi pri odmeri izdatkov za šolske knjižnice, ki naj bi bile cenovno ogledališe gospodarskega pouka v vsakem meščanskem okolišu.

Za ceneno nabavo knjig skrbi pri nas razne tiskovne družbe in zadruge. Našemu podeželju je namenjena predvsem »Kmetijska Matica«, ki se pri svojem delu ozira izključno na potrebe našega kmetijskega stanu in izdaja literarna dela, ki morejo čisto samo njega zanimati. Zato je razumljivo, da se je

manj poslužujejo meščani, dasi so njene edicije tudi pri njih deležne izrednega zanimanja.

Odlika Kmetijske Matice so njene poljudno pisane kmetijsko strokovne knjige, katerim se redno pridružujejo poleg povesti še druge z gospodarsko, prirodoslovno, zgodovinsko in sploh poučno vsebino. Tako nam je v zadnjih letih poklonila Kafolovo »Sadjarstvo«, ki je že v naslednjem letu doživelo drugo izdajo, Rohmanovi »Zbirki kmetijskih naukova«, Gombačovo »Umno kletarstvo«, tovariša Skulja »Našo zelenjado«, Oblakovo »Našo prašičjo rejo«, Teržanovo »Kmetovalčev svetovalec«, dalje Prepeluhovo »V boju za zemljo in državo«, Sovretovo »Gospodarske razmere pri starih narodih«, Maertlinck-Westrovo »Življenje čebela«, Kuharske bukvice za kmetijske žene in dekleta in druge. Ze iz teh bežnih navodov se jasno vidijo smernice, ki vodijo Kmetijsko Matico pri njenem delu.

Njeno književno darilo za leto 1930. je obsegalo običajne 4 knjige, od katerih nas je najbolj iznenadila prof. Cermeljova »Ljudska astronomija«, edina svoje vrste v naši literaturi. Pri njeni izvrstnosti se prav nič ne čudimo, če je skoro sama od sebe zlezla med šolske pomožne knjige. Tudi nobena šolska knjižnica je ne bi smela pogrešati, ker bi primernejšo težko dobili celo po izrecnem naročilu. (Knjiga obsega 192 strani velike osmerke, je bogato ilustrirana in ima priden še dve karti: obzorno in severne polote.

Prof. Zalaznik: »Dvig uboge gmajne« nam podaja zgodovino borbe jugoslovanskega kmeta za svobodo in pravico v dobi od njegove naselitve na današnjem ozemlju do ustanovitve svobodne države. Tudi ta knjiga bo lahko tovarišem dober pripomoček pri pouku domače zgodovine.

Povest »Cesta« je izvorno delo našega tovariša Toneta Gasparija. Njegove povesti so na dobrem glasu in tudi to njegovo delo je javnost prav simpatično sprejela. Tragična usoda mladega idealista, ki pretrpi že v svoji mladosti težke udarce revnega življenja, občuti v svetovni vojni poleg telesnih ran še razočaranje svoje ljubezni in pade koncem vojne na domačih tleh, ubit od lastnih ljudi, braneč pred podivjanimi rojaki svojega nevrednega bližnjega, ki je pred leti vrgel njega in njegovega očeta na cesto — je jedro povesti.

Kot četrto knjigo naj omenim še Veliki kolektor za leto 1931. z zelo zanimivimi razpravami kot so n. pr.: Preporod slovenske vasi, Pregled novejšje kmetijske zakonodaje, Sokolstvo na kmetih, Kriza itd.

Naročnina se je s tekočim letom znižala na 20 Din.

Znamo nam je stremljenje Kmetijske Matice, da privabi v svoj krog sotrudnikov in poverjenikov čim več naših tovarišev in tovarišic. Zato naj tudi te vrstice služijo spoznavanju te kulturne ustanove našega podeželja z namenom, da se tovariši i sami z njo okoristijo i njej pomagajo do uspešnega razvoja.

R.

Hubadova župa pevskih zborov.

(Prireditve tečaja za pevovodje.)

V nedeljo 8. marca se je vršil v Ljubljani občni zbor Hubadove pevske župe, v kateri je veljanih mnogo (26) pevskih zborov Dravske banovine. Iz raznih poročil posameznih funkcionarjev je posneti, da se

morajo marsikatera društva boriti z raznimi zaprekami. Predvsem jim primanjkuje glasovnega materiala ter tu in tam dobrih pevovodij. Župni pevovodja g. Zorko Prelovec je med drugim omenjal, kako v veliko pomoč so pri posameznih zbora prva učitelji, ki se tudi na tem polju prav pridno udeležujejo. Saj bo na župnem koncertu nastopilo izmed 13 zborov šest takih, ki jih vežbajo učitelji. Z glasnim pritrjevanjem so navzočini delegatje sprejeli Zorkov predlog, da se občni zbor pridruži spomenici UJU Ljubljana, z devajoči kritiko ob priliki zasedanja banskega sveta.

Isti dan popoldne se je vršil v veliki dvorani Uniona župni koncert 13 pevskih zborov. Posamezni zbori so šteli 21 do 107 pevcev in pevk. To je bil res veličasten župni praznik. Poslušali smo lahke in najtežje skladbe. Čuditi se je ambicioznosti posameznih društev, saj so se nekatera mlada društva lotila težkih in najtežjih modernih skladb. In vendar so vsi zmagali na celi črti. Dobro je, da to niso bili tekmovalni nastopi, ne vem komu bi dali prvenstvo. Umljivo je seveda, da moramo tu izvzeti ljubljansko Glasbeno Matico.

Ni moj namen pisati kritiko o posameznih zbora, saj ne bi bilo baš lahko: 13 zborov z 27 kompozicijami. To je bila le revija zborov. Ako pa bodo zbori tako napredovali, kakor so v pretečenem letu in bo prvo nedeljo v marcu leta 1932. tekmovalni nastop, tedaj pa bodo imeli ocenjevalci težko delo. Prepričan sem, da bomo takrat zopet naštevati in našteji še več zborov, ki jih vodijo učitelji: ta je Oskarjev, ta je Dragotinov, ta Janezov, ta Vinkotov, ta in ta itd. Bo jih bo, še mnogo jih bo, saj letos nekateri niso mogli priti. Pa se bo še našel kdoli, ki se bo upal vreči kamen?

Tit.

Vsem se je v imenu zbora zahvalil gosp. Ivan Vouk, ki je poudarjal radost zbora nad tako prisrčnim sprejemom.

Matineja za šolske otroke.

Po sprejemu so odšli naši pevci in pevke v »Dački dom«, omo lepo zgradbo našega združenja, ki nudi za mal denar prenočišče vsemu učitelstvu, ki pride po opravkih v Beograd. Tam se je nastanil tudi naš zbor, a hrano so dobili v Učiteljskem domu, ki je prav blizu Dačkega doma.

Popoldne se je vršil koncert za šolsko mladino v univerzitetni dvorani. Nabito polna je bila ta dvorana in to ni malo. Oni tovariši (ce), ki so bili na letošnji glavni skupščini v Beogradu si lahko predstavljajo kakšne množice šolske mladine se da spraviti v to ogromno dvorano, da je nabito polna. In vendar je bila! — Prvi nastop v Beogradu in že prvi tak uspeh! Kakor po Češkoslovaški, tako se je tudi v Beogradu obnesla prirediteljska mladinskega koncerta.

Deputacija zbora pri gg. predsedniku vlade, ministru prosvete in ministru za šume in rude.

Pod vodstvom predsednika UJU tov. Rabrenovića se je zglasila dne 5. marca deputacija Pevskega zbora UJU pri predsedniku vlade g. Petru Živkoviću, ki je deputacijo sprejel zelo prijazno. Zanimal se je za delovanje učiteljskega zbora in učiteljskega sploha. Obljubil je zboru pri njegovem težkem kulturnem delu vso podporo ter mu je izročil kot prvo pomoč zares lep znesek 10.000 Din. Za velikodušen dar g. ministrskega predsednika mu bodi na tem mestu izrečena najiskrenejša zahvala, kajti s tem darom je g. ministrski predsednik pokazal, da razume prepotrebno in zelo koristno misijo Učiteljskega pevškega zbora, ki zahteva od slovenskega učitelstva, predvsem pa od članov zbora velike požrtvovalnosti in tudi materijalnih izdatkov.

Deputacija je pozdravila, tudi ministra prosvete g. Božo Maksimovića, ki je istotako obljubil zboru svojo pomoč. Ravno tako se je zglasila deputacija pri ministru za šume in rude g. Semecu, ki je odposlanca zbora prav prijazno sprejel.

Lep uspeh večernega koncerta, ki so ga posetili visoki gosti.

V četrtak zvečer se je vršil v operi koncert, ki je pokazal kako globoko umevanje ima beograjska publika za koncertne prireditve, pokazal pa je tudi, kako visoko ceni požrtvovalnost naših tovarišev pevcev in pevk.

Med odličnimi gosti, ki so posetili koncert naj omenimo predvsem visoko pokroviteljico Nj. Vel. kraljico, ministrskega predsednika g. arm. generala Petra Živkovića, prosvetnega ministra g. Maksimovića. Tudi mnogo drugih odličnih osebosti je prisostvovalo koncertu, da je pa bila prireditev pravilno pripravljena, je pričala nabito polna dvorana. Vsih tega moramo priznati beograjskim tovarišem njihovo požrtvovalnost za tako lep uspeh.

Med odmorom je prišel na oder odposlanec Nj. Vel. kraljice Marije in izročil zboru res kraljevski dar visoke pokroviteljice znesek 10.000 Din. Vsaka beseda zahvale bi bila premajhen izraz čustva, ki ga je vzbudila tako velika pozornost Nj. Vel. kraljice Marije napram Pevskemu zboru UJU. — Živela Nj. Vel. kraljica, živel visoki kraljevski dom! Po koncertu se je vršil v hotelu »Srbija« res prisrčen tovariški sestanek naših pevcev z beograjskimi tovariši!

O koncertu samem so poročali vsi beograjski listi, ki so prinašali obširna poročila, vsa polna pohvale in priznanja. Naj navedemo nekatere odstavke iz posameznih poročil:

»Politika« z dne 7. marca: Relativno presojeno, imajo Slovenci največ pevskih društev, a iz umetniškega stališča je treba priznati: Slovenci imajo nekoliko zborov visoke kvalitete, v prvem redu zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani.

Za tem visokim prvenstvom teži »Učiteljski pevski zbor« iz Ljubljane.

Nadalje: Pevski zbor UJU v Ljubljani je muzikalno telo z artistično avtoriteto, to je nesumljivo. Samo avtoritativno pevsko društvo more izvesti Osterčovo »Pesem o suhi muhi« naturalistično in precizno artistično naenkrat; tudi izvrstno liriko najuglednejšega slova, polno intimne občutljivosti in slikovite mikavnosti Janka Ravnika ... itd.

»Vrem« z dne 7. marca poudarja kot vsi drugi beograjski listi, da je Pevski zbor UJU sestavljen po načinu zborov praških in moravskih učiteljev in prinaša obširno kritiko o koncertu in pravi med drugim tudi to:

»Peti pod takimi akustičnimi okolnostmi moderne kompozicije skrajne levice, kot so Osterčeva »Pesem o suhi muhi« in Kogojeva »Vrabe in strašilo« in to s tako sigurnostjo in čisto intonacijo, kot je pel zbor slovenskih učiteljev, ni niti najmanj lahko, in v tem pogledu je pokazal zbor, na način, ki zasluži respekt, da zanj ne obstojajo nikakoli tehnični problemi, niti oni najbolj komplicirani a tonalnega zbornega sestava.«

Zbor si je s tem koncertom v Beogradu priboril poleg lepega števila trofej tudi priznanje vseh beograjskih glasbenih činiteljev in vsega beograjskega učitelstva.

Učiteljsko pevsko društvo »Marinković« je podarilo našemu pevskemu zboru krasen srebrni vенец, Jugoslovenski pjevački savez je poklonil zboru krasen album slik iz Južne Srbije. Tudi ministarstvo prosvete je podelilo zboru izredno lep album slik iz svetovne vojne.

Naravnost ganljivo je bilo slovo na beograjskem kolodvoru. Poslavljali so se od naših pevcev njihovi stanovski tovariši, mnogi v Beogradu stanujoči Slovenci in veliko število odlične beograjske publike.

Koncert v Novem Sadu.

V Novem Sadu, kamor je prispel Pevski zbor UJU v petek 6. marca, mu je bil prirejen na kolodvoru res prisrčen sprejem. Vse tamkajšnje učitelstvo je bilo zbrano na kolodvoru in po tovariškem pozdravu je odvedno svoje slovenske tovariše v svoj Učiteljski konvikt, kjer so jim postregli z raznimi okrepčili. Naši pevci so si nato ogledali razne zanimivosti v mestu samem, med katerimi je treba omeniti predvsem poslopje »Srbske Matice«, kjer sta jih pozdravila predsednik g. Lotić in tajnik g. Manojlović. Ogledali so si tudi trdnjavo Petrovaradin.

Koncert se je vršil zvečer v veliki dvorani, ki je bila zasedena do zadnjega prostora. Prisostvovali so koncertu tudi najodličnejši predstavniki mesta in oblasti.

Tudi o tem koncertu so prinesli zelo pohvalna poročila in kritike vsi novosadski in tudi beograjski listi. Vsi listi brez izjeme poudarjajo visoko kvaliteto in odlične zmožnosti Pevskega zbora UJU.

Po koncertu je bil prirejen v Oficirskem domu banket.

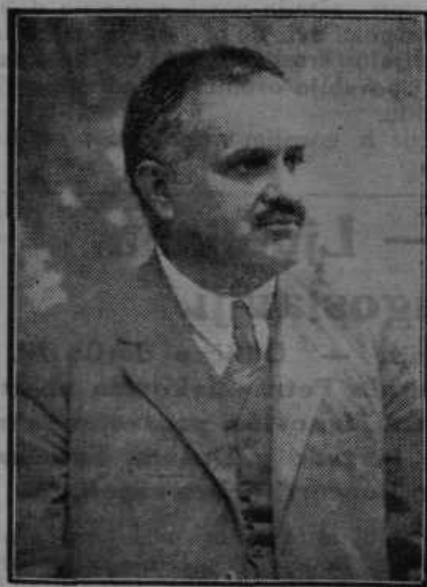
Ves čas svojega bivanja v Novem Sadu so bili naši pevci gosti »Novosadskega učiteljskega društva«, ki mu gre zahvala, da so bili naši tovariši tako lepo pogosteni.

Iz Novoga Sada so odpotovali pevci v Bačko Palanko, Vukovar, Osijek, Brod in Sisek. O teh koncertih bomo poročali v prihodnji številki »Učiteljskega Tovariša«.

Dragoljub Branković,
inspektor min. prosvete in
Beogradu.

Oddelek za ustanove defektne dece v ministrstvu prosvete v Beogradu.

(Prispevek k zgodovini pouka defektne dece.)

Dragoljub Branković,
šef oddelka za pouk in oddelka za defektno deco
v ministrstvu prosvete

Oddelek je bil ustanovljen z uredbo o ureditvi ministrstva prosvete od 31. julija 1929. Dotlej ni postojal ne tak oddelek in ne današnji odsek za pouk v okviru oddelka za osnovno šolstvo v ministrstvu, ki je bil z omenjeno uredbo v novembru 1929. nanovo organiziran. Pač pa je obstojal dotlej odsek za pouk samo za Srbijo, Črno goro in Vojvodino in še ta v zelo siromašnem in skrajnem obsegu, s 3 uradniki. Za ostale dele države ni obstojal naučni odsek, temveč so reševali za vsako pokrajino personalni odseki istočasno tudi čisto naučne zadeve. Iste zadeve glede pouka so se reševale v raznih teh oddelkih na različne, neenotne načine. Z navedeno uredbo je bilo tudi to vprašanje pravilno rešeno, naučni odsek se je združil in poslovanje je enotno za vso državo.

S to uredbo je bil naučni odsek ministrstva razdeljen na pet oddelkov, in sicer: oddelek za meščanske šole, oddelek za narodne šole, oddelek za defektno deco, oddelek za zabavišča in oddelek za manjšinske šole. Vsak oddelek ima svojega šefa, odnosno referenta, ki rešuje, v sporazumu s šefom naučnega oddelka, naučne zadeve. Danes se lahko trdi, da predstavlja ta odsek pedagoški seminar, v katerem se rešavajo psiho-pedagoški problemi celokupnega pouka in za vso državo. Tako združen in urejen odsek za pouk ima podlago, da vodi pouk narodnih šol vzporedno z naprednim šolstvom severa in zapada.

Z ustanovitvijo oddelka za defektno deco je započeto intenzivnejše in sistematičnejše delo v pogledu pouka in vzgoje te dece. Za sedaj se delo tega oddelka omejuje na štiri področja, t. j. na slabonadajeno, slepo, gluhonemo in moralno pokvarjeno deco. Za tem je predvideno tudi poučevanje abnormalne, pohabljenе, zaostale, tuberkulozne dece, kratkovidne, naglušne in druge zgozovne hibami, za katero skrbe tudi zapadne države, da se potučejo po posebnem psiho-pedagoškem ustroju pouka.

V naši državi obstoje zavodi za gluhonemo deco v Beogradu, Jagodini, Zagrebu in Ljubljani, za slepo deco pa v Zemunu, Zagrebu in Kočevju. Za slabonadajeno (debilo) deco pa obstoje institucije v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Zemunu, Beogradu, Novem Sadu, Subotici, Veliki Kikindi in Banji-Luki. Za vzgojo moralno pokvarjene dece obstoje zavodi za moško deco in maloletnike v Beogradu, Glini in Palinskem, za ženske v Slavonski Požegi. V pedagoškem pogledu spadajo ti zavodi pod odsek ministrstva prosvete, drugače pod upravo ministrstva pravde.

Oddelku ministrstva prosvete je bila že takoj v početku odkazana naloga, da izobrazi strokovne učitelje za šole vseh vrst defektne dece. Iz tega ozira je g. minister prosvete izdal 23. avgusta 1929. odlok, da se premesti 10 učiteljev v Beograd, da posejajo v teku šolskega leta 1929/30. predavanja in položijo ob sklepu leta izpit iz sledečih predmetov: psihologija deteta, psihopatologija deteta, ugotovitev inteligenčne stopnje šolskega otroka, vzgoja in pouk zaostale in nenormalne dece, pouk v oddelkih za nezadostno razvito deco in praktične vaje.

Razpisa so se lahko udeležili učitelji in učiteljice narodnih šol, ki so dovršili učiteljske s prav dobrim uspehom, med 25 in 35 starostnim letom, ki so poslednji 2 leti bili odlično ocenjeni. Prednost so imeli kandidati, ki so obvladali kak tuj jezik. V zvezi s tem odlokom je bil izdan 5. decembra 1929. drug odlok, ki je odredil, da prične tečaj 20. decembra 1929. in traja do 30. junija 1930. Kot voditelj tečaja je bil postavljen načelnik za osnovni pouk ministrstva prosvete. V zvezi s tem odlokom sta bila otvorjena dva razreda za slabonadajeno deco v Zemunu, ki naj služita tečaju kot vadnica in so bili imenovani tudi učitelji za ta razreda. Mesto 10 je bilo sprejetih v tečaj 18 učiteljev. Zavežati so se morali, da bodo najmanj pet let v službi v razredih za slabonadajeno deco. V ta tečaj sta bila sprejeta tudi dva učitelja specialnih šol iz Češkoslovaške, Jan Šoltes, učitelj za slepe in Franjo Šrom, učitelj gluhonemih.

Z odlokom g. ministra prosvete od 15. januarja 1930. je bil tečaj priključen na osnovi § 25. zakona o učiteljskih moškemu učiteljsku ter je bil za voditelja tečaja imenovan ravatelj učiteljskega. Ta je dobil nalog, da v sporazumu s profesorji sestavi učni načrt ter ga predloži ministru prosvete v odobritev.

Od 6. do 12. se je vršil izpit prvega tečaja. Izpit je bil pismen, ustnen in praktičen. Tema izpita je bila vzeta iz pedagogike abnormalne dece in zvezi s psihopatologijo. Ustneni izpit se je vršil iz vseh predmetov. Praktični izpit je poglaval vsak kandidat na vadnici v Zemunu. Vsi deli izpita so se vršili po načinu zrelostnih izpitov na učiteljsku. Komisija so tvorili načelnik ministrstva prosvete za osnovni pouk, direktor tečaja in vsi profesorji. K izpitu so bili pripušteni tudi kandidati, ki so že prakticirali v kaki šoli (zavodu) za defektno deco (slabonadajeno, slepo, gluhonemo, moralno pokvarjeno) najmanj tri leta ter so bili odlično ocenjeni. Vsega se je prijavilo k izpitu 22 kandidata od katerih je 17 položilo vse izpite povečini s prav dobrim in odličnim uspehom, 5 jih je bilo odgođenih za 3 mesece. Oba češkoslovaška učitelja sta položila izpit z odličnim uspehom.

29. julija 1930. je izdal g. minister prosvete odlok, da se v oktobru 1930. leta otvori nov tečaj za izobrazbo učiteljev defektne dece (za slabonadajeno, gluhonemo in slepo deco) ter da se sprejme 40 učiteljev. Tečaj ima trajati do kraja junija 1931. leta. 30 kandidatov se mora posvetiti vzgoji in pouku slabonadajene dece kot glavni stroki, a pouku in vzgoji slepe in gluhoneme dece kot stranski stroki. Po 5 kandidatov pa mora vzeti pouk in vzgojo slepe ali gluhoneme dece kot glavno stroko in postopek s slabonadajeno deco kot stransko stroko. Prednost za sprejem so imeli kandidati z boljšo kvalifikacijo in položenim praktičnim učiteljskim izpitom ter ne nad 5 leti službe. Razpis se je izvršil potem barjskih uprav, sprejem pa je bil izgovorjen do 15. septembra 1930. Izbor kandidatov je izvršil oddelek za defektno deco naučnega oddelka ministrstva prosvete.

Z odlokom od 30. julija 1930. so bili imenovani predavatelji za drugi tečaj, ki ima trajati 9 mesecev, dočim se je vršil prvi 6 mesecev. Predavanja se vrše iz sledečih predmetov: Pedagogika abnormalne dece (2 uri), metodika slabonadajene dece s seminarskimi vajami (4 ure), pedagogika psihologija (2 uri), psihologija deteta z ugotavljanjem inteligenčne stopnje (nadarjenosti) (3 ure), psihopatologija deteta z uvodom v telesne osobitosti in fizičnim razvojem deteta (3 ure), ročno delo (izdelava učnih sredstev) (2 uri), psihologija slepih (1 uro), zgodovina pedagogike slepih (1 uro), metodika poučevanja slepih s seminarskimi vajami (4 ure), zgodovina pedagogike gluhonemih (2 uri), metodika pouka gluhonemih (4 ure) s seminarskimi vajami. Sprejetih je bilo 51 učiteljev, 7 jih je izostalo, tako da so sedaj na tečaju še 44 učitelji, ki so se opredelili za razne stroke: za slabonadajeno, gluhonemo in slepo deco. Vsi imajo prejemke kraja v katerem so službovali.

Kot vadnice služijo: Zavod za slepe v Zemunu (Aleksandrovo), zavod za gluhonemo v Beogradu in oddelki za slabonadajeno deco v Zemunu in Beogradu. Namen tečaja je usposobiti potrebno število učitelstva za specialne šole. Vsak kandidat bo usposobljen za dve stroki, ker je po pravilniku obvezan vsak, da študira poleg glavne skupine še po eno kot stranska.

V svrhu specializiranja v pomožnem šolstvu so bili trije kurzisti odposlani na enoleten študij v inozemstvo, v Češkoslovaško in Poljsko. Poleg teh se nahajajo še štirje strokovni učitelji defektne dece v Češkoslovaški, in to: Dušan in Olga Pantić ter Radičević in Ruža Trjanić.

Oddelek za defektno deco ministrstva prosvete deluje skupno in sporazumno s istoimenim oddelkom ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

Dovršujejo učne načrte za slabonadajeno, gluhonemo in slepo deco, ki bodo dobili skoro svojo potrebno sankcijo.

Izobrazbi in vzgoji defektne dece se posveča obilo pažnje, silno zapadu in severu ter je pričakovati, da ne bo prešlo mnogo časa, ko se bomo približali zapadno-evropskim državam ter bomo stali z njimi v isti črti. Dočim so eni prve tečaje za izobrazbo strokovnih učiteljev slabonadajene dece omejevali na nekaj dni in tednov, so naši tečajni mnogo solidnejši in bolj organizirani: prvi je trajal 6 mesecev in 10 dni, a sedanjí bo trajal 9 mesecev in izpit v 10 mesecu.

Pisec teh vrstic je imel priliko, kot odposlanec ministrstva se uveriti, da so dobili tanski kurzisti lepo in solidno podlago in izobrazbo iz psihopedagoških nauk in iz zdravstvene pedagogike. Tečaj jim je dal solidno podlago, da se lahko razvijajo v odlične učitelje pomožnih šol. — »Glasbene družni«, mesečnik za vzgojo in pouk slepe, gluhoneme, slabonadajene in zaostale dece, št. 1., 2. februarja 1931.

Šolski upravitelji, pozor!

Intelektualna statistika. Tiskovine za intelektualno statistiko Lige narodov

je založila z ozirom na obilna naročila šol. upraviteljev Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dobe se sledeče tiskovine:

1. Za društva, obrazec II. B.
2. Za knjižnice (biblioteke), obrazec IV. A.
3. Za predavanja, obrazec II. Ch.

Cena à 50 par. — Rok je do 20. marca.

Šolski upravitelji, pozor!

Ugodna prilika!

Uprava UJU pov. Ljubljana
razprodaja svojo zalogo

Zvončka in Popotnika

Predvojni »Zvonček« letnik (nevezan)
à Din 5.—.

Povojni »Zvonček« do leta 1928./29.
à Din 10.—.

»Popotnik« do leta 1928./29. letnik
à Din 15.—.
(Brez poštnine).

Ne zamudite te ugodne prilike!

Spominjajmo se ob vsaki priliki
učiteljskih domov v Ljubljani in
v Mariboru!

že 50 let
najbolj priljubljena
krema za čevlje

Svoja domova lahko zgradimo s pomočjo Učiteljske gospodarske poslovalnice! — Zakaj?